

EAPC - Gestió de la informació: transparència i protecció de dades

Les dades d'alt valor: l'impacte del Reglament d'Execució de la Comissió Europea en l'obertura de dades

02-05-2023

En un moment en què les dades són un actiu estratègic clau per abordar reptes globals, la **Comissió Europea** ha publicat recentment el nou [Reglament d'Execució \(UE\) 2023/138](#), que defineix quines són les dades d'alt valor (*high value datasets* [HVD]) que els organismes del sector públic han de posar a disposició per ser reutilitzades, i estableix un marc regulador per a aquest tipus de dades.

Aquesta mesura, que s'emmarca dins dels esforços de la Unió Europea per aconseguir una economia de dades competitiva i sostenible, té com a objectiu garantir que les dades públiques amb un gran potencial socioeconòmic estiguin disponibles per ser reutilitzades amb una restricció jurídica i tècnica mínima i sense cap cost econòmic. Aquestes dades són, per exemple, les relacionades amb el **medi ambient, la informació geoespacial, l'estadística, la mobilitat o el teixit empresarial**.

Les normatives europees de dades que precedeixen aquest Reglament volien establir unes bases i unes directrius per començar a plantejar un llenguatge comú pel que fa al paper de les dades i, sobretot, a com han d'actuar els organismes públics per tal de facilitar-ne la reutilització.

Aquest Reglament Executiu té l'origen en el mandat establert a l'article 14.1 de la **Directiva UE 2019/1024 del Parlament Europeu i del Consell**, relativa a les dades obertes i a la reutilització de la informació del sector públic. En aquesta Directiva s'establia la necessitat de disposar d'una relació de conjunts de dades en l'àmbit europeu que tinguessin un potencial particular per generar beneficis socioeconòmics, juntament amb les condicions de reutilització específiques.

Així doncs, aquest nou Reglament representa un gran pas per a les administracions públiques, perquè concreta quines dades d'alt valor han de publicar, així com els criteris i les consideracions jurídiques i tecnològiques que han de complir en publicar-les.

Què són les dades d'alt valor i quins criteris han de complir per ser reutilitzades?

Les dades d'alt valor, definides al Reglament d'Execució de la Comissió, són les **dades que majoritàriament es generen a les organitzacions públiques, o se'n recopilen, i que tenen un gran valor afegit en la seva reutilització**. Aquestes dades són especialment interessants per a persones o organitzacions que es dediquin a crear serveis i aplicacions.

Aquestes dades, agrupades en **sis categories temàtiques**, es consideren fonamentals per a la innovació i s'associen amb importants beneficis per a la societat, el medi ambient i l'economia.

Les categories en les quals s'agrupen els conjunts de dades d'alt valor són les següents:

- **Geoespacial**: inclou dades relacionades amb la ubicació geogràfica, com ara mapes o informació sobre infraestructures.
- **Observació de la Terra i del medi ambient**: fa referència a la informació sobre la qualitat de l'aire, la qualitat de l'aigua o altres dades relacionades amb el medi ambient.
- **Meteorologia**: engloba dades meteorològiques, com ara previsions, temperatures o precipitacions.
- **Estadística**: informació estadística sobre diversos aspectes de la societat, com ara economia, demografia, educació o salut.
- **Societats i propietat de societats**: fa referència a dades sobre les activitats empresarials, compres públiques o llicències, entre d'altres.
- **Mobilitat**: inclou dades sobre el transport públic, la gestió del trànsit o la mobilitat sostenible.

Mitjançant una consulta a les parts interessades i el resultat de l'avaluació d'impacte d'aquest Reglament d'Execució, la Comissió ha llistat diferents conjunts de dades d'alt valor per cadascuna d'aquestes categories. Tal com s'estableix a la norma, la llista de conjunts de dades d'alt valor no fa referència a dades personals. Tot i això, estableix que si determinats conjunts de dades es consideren dades personals als estats membres o regions, cal garantir el compliment del Reglament general de protecció de dades, com passa amb la resta de casos.

A banda de llistar quins són aquests conjunts de dades considerats d'alt valor, el Reglament fa un èmfasi especial en la necessitat d'harmonitzar les condicions de reutilització d'aquests conjunts de dades. Per això, també determina les modalitats de publicació i reutilització de dades. Els criteris generals de publicació són els següents:

- Les dades s'han de publicar de **manera gratuïta**, amb algunes excepcions concretes, de conformitat amb la Directiva (UE) 2019/1024, com per exemple: biblioteques, museus, arxius, determinats organismes del sector públic o empreses públiques quan aquestes puguin provocar una distorsió en la competència dels mercats corresponents.
- És necessari que els conjunts de dades es posin a disposició en un **format llegible per màquina**.
- Les dades d'alt valor s'han de publicar mitjançant **interfícies de programació d'aplicacions (API(Application Programming Interface))**.
- Si s'escau, la publicació ha de ser en format de **descàrrega massiva**.

Tanmateix, el Reglament destaca que la posada a disposició dels conjunts de dades d'alt valor en condicions òptimes pot reforçar les polítiques de dades obertes dels estats membres perquè aquestes dades i aquests criteris van en la mateixa línia que els **principis FAIR** (fàcils de trobar, accessibles, interoperables i reutilitzables).

El termini de compliment del Reglament és de 16 mesos des de l'entrada en vigor, el 9 de febrer de 2023. Per això una de les dates més rellevants a tenir en compte és el **9 de juny de 2024**, moment en què els organismes públics hauran d'haver publicat aquestes dades amb els criteris de

reutilització definita.

Importància i beneficis de la publicació de les dades d'alt valor

Aquesta publicació representa un pas més de les **administracions** pel que fa a la promoció dels valors inherents a la transparència i la publicitat activa. Alhora, és rellevant en l'elaboració de polítiques més ben informades, especialment pel que fa a les dades relacionades amb el canvi climàtic i els seus efectes. Actualment, ja hi ha moltes administracions que disposen d'una gran part d'aquests conjunts identificats als seus portals de dades obertes o que estan treballant per obrir-les. Aquesta norma comporta una oportunitat de poder alinear els nivells de maduresa i estandardització dels diferents portals i així poder garantir uns criteris de reutilització comuns.

Alhora, disposar de les dades d'alt valor és clau per a les **empreses i organitzacions** creadores de serveis i aplicacions basats en dades. L'augment de la disponibilitat de dades potencia l'impuls de l'emprenedoria i pot donar lloc a la creació de noves oportunitats de negoci i nous llocs de treball, per exemple, en el món de l'analítica de dades i la intel·ligència artificial (IA). El Reglament Executiu es va dissenyar especialment en benefici de les pimes i les empreses emergents, que sovint es mantenen al marge del mercat perquè no disposen de prou recursos humans i financers per adquirir i millorar la qualitat de les dades del sector públic. En aquest sentit, la concreció del reglament i la publicació d'aquestes dades pot aportar beneficis econòmics per al teixit empresarial.

L'àmbit acadèmic i de recerca també són uns dels àmbits que se'n poden beneficiar més, ja que la recerca en les disciplines relacionades amb l'estudi de la terra i el canvi climàtic es basa, sobretot, en l'anàlisi d'un gran volum de dades per poder entendre el present, anticipar mesures preventives i fer previsions de futur que permetin millorar les condicions ambientals mitjançant l'analítica de dades. Un exemple n'és la reutilització de conjunts de dades relacionades amb la meteorologia, la mobilitat i la geolocalització per tal de millorar l'eficiència de la prestació dels serveis i oferir alternatives més sostenibles.

Què comporta aquest Reglament per a les administracions públiques?

El Reglament posa de manifest el **canvi de paradigma** en l'estratègia de dades obertes de moltes administracions en els darrers anys, on s'ha passat de l'obertura per defecte a l'**obertura per propòsit**. Tal com s'indicava [en aquest apunt](#), l'estratègia de publicació de dades sota aquest principi accelera l'obertura de les dades que responen a qüestions concretes que interessin a la ciutadania o que tenen un fort impacte en situacions de crisi com va ser la de la covid-19 o la crisi climàtica.

En aquest context, les administracions públiques han de fer una anàlisi exhaustiva del Reglament d'Execució, tant dels conjunts de dades identificats com dels criteris de reutilització establerts, per determinar en quin punt es troben i quines accions han d'emprendre els mesos vinents.

Un factor determinant en aquest camí és la **col·laboració interdepartamental** amb les unitats proveïdores de dades de cada administració, així com l'impuls i l'acompanyament als responsables de les dades a través del model funcional i organitzatiu que s'adeqüi millor a cada cas.

Moltes administracions disposen d'una **plataforma tecnològica** per publicar les dades obertes amb l'opció de connexió via **API(Application Programming Interface)**. Així i tot, aquest també és un dels aspectes imprescindibles per organitzar la publicació de les dades d'alt valor.

Un altre dels elements imprescindibles per avançar cap a la publicació de les dades d'alt valor a les administracions és la sinergia amb el **govern de les dades**, sobretot pel que fa a tenir en compte les condicions tècniques necessàries per a la reutilització de dades que es determinen al Reglament, relacionades amb la interoperabilitat, les dades de referència, la gestió de les metadades o l'estandardització.

Tanmateix, una premissa important a tenir en compte és que el Reglament de dades d'alt valor estipula que les administracions públiques han de posar a disposició les dades existents que estigui produint -però **en cap cas no hi ha l'obligació de produir noves dades**.

Les dades d'alt valor al portal de dades obertes de la Generalitat de Catalunya

En el cas de la Generalitat de Catalunya, la Direcció General d'Administració Digital impulsa aquesta línia de treball, amb l'Àrea de Dades Obertes i l'Àrea de Govern de les Dades com a referents, des d'on s'està fent una diagnosi acurada de les implicacions del Reglament, una anàlisi dels conjunts de dades disponibles al [portal de dades obertes](#) i una previsió d'obertura i d'especificacions tècniques per complir els criteris de publicació de dades.

D'entrada, cal destacar que l'**Estratègia de dades obertes de la Generalitat de Catalunya**, aprovada per l'[Acord GOV/154/2018](#), per la qual la Generalitat es va adherir a la Carta Internacional de Dades Obertes, ja determinava alguns dels punts més importants que s'inclouen en el **Reglament Executiu de les dades d'alt valor**, com ara la gratuïtat de les dades i la publicació de les dades en format tabular mitjançant una plataforma tecnològica que permet la connexió via [API \(Application Programming Interface\)](#) per fomentar-ne la reutilització.

Així, el portal de dades obertes de la Generalitat de Catalunya ja disposa de molts **conjunts de dades relacionades amb les categories temàtiques** en què s'agrupen les **dades d'alt valor**, com per exemple les dades territorials, com ara les [àrees bàsiques de serveis socials \(ABSS\)](#) (geoespacial); dades sobre la [qualitat de l'aire](#) (observació de la terra i del medi ambient); l'àmplia varietat de dades sobre [meteorologia](#); dades relacionades amb el [seguiment de la salut](#) (estadístiques); dades sobre els [certificats d'eficiència energètica d'edificis](#) (societats) o els diferents conjunts de dades sobre [mobilitat i trànsit](#).

En resum, el nou Reglament d'Execució de la Comissió Europea sobre dades d'alt valor representa **un pas important en la construcció d'una economia de dades sostenible i competitiva** a Europa. Aquesta nova normativa busca fomentar la reutilització de dades del sector públic, facilitant-ne l'accés i eliminant les possibles barreres tècniques, legals i financeres que en alguns casos representaven un obstacle per utilitzar-les. Aquest pas podria significar un impuls cabdal per a la **innovació i la competitivitat** de la UE, així com per a la transparència i el retiment de comptes en els governs i les institucions públiques. El nou Reglament, per tant, representa una oportunitat clau per a la **transformació digital** mitjançant la reutilització de les dades obertes.

Enllaços d'interès i informació relacionada

- Nota de premsa: ["La Comissió defineix conjunts de dades d'alt valor que es posaran a disposició per ser reutilitzades"](#).
- Detall de les categories i dels criteris tècnics del [Reglament d'Execució \(UE\) 2023/128 de la Comissió i annex](#).
- [Preguntes i respostes en relació amb el Reglament d'Execució de la Comissió](#).

- [Conjunts de dades d'alt valor: una visió general mitjançant la visualització.](#)
- ["Directiva europea 2019/1024: el valor econòmic i social de les dades obertes"](#), apunt d'Àngels Vidal a l'espai temàtic EAPC.
- ["L'obertura de dades 'per propòsit': trobar respostes al passat, al present i al futur"](#), apunt de Xesca Serra a l'espai temàtic EAPC.

Anna Sàez Bernal

Responsable de suport a la implementació del model de govern de les dades a la Direcció General d'Administració Digital